

עין משפט
גד מצוה

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

מסורת הש"ס

(א) [נישין מה:] (ב) [שם]
(ג) [מחנות קל-]
(ד) [מחנות קל-]
(ה) [מחנות קל-]
(ו) [מחנות קל-]

רבינו חננאל

היה רבי חננאל ופירשה כגון
דבימי נישין יקרא ארעא
כר. לבעל חוב מרמין ליה
בעל חוב דינו בבית דין.
ואמר ליה הב לי זיבורית
כשרי והשתא בתשרי כר
ודחי לה אם כן נעלה דלת
בפני ליון כר ופשוטה
היא. והררין לשפעתין
פסל [פסוק] קשיא. ופירק
ישיב פסלטי ינונה וכל
פסלטיין מיטב קרינא ביה
דאי לא מוכין בהאי ארעא
מדינא בארעא אחרתא
לכד מרקע דלית ליה
פסלטי כר היכי דליקפון
עליה ובינא. בעא מינה רב
שמאלא כר אבא מרבא
בשלו הן שמיין או בשל
הלן הן שמיין. פ"י כגון
שהיו בינונית שול בעידית
דעלמא אי אמרת בשל
עולם הן שמיין דינו
בבינונית ופסל ליה בשל
הן שמיין. ואוחז ליה מהא
דמאי נוקן בעידית ובעל
חוב בבינונית וכתובת
אשה בביבורית היו לו
בינונית וזיבורית נוקן
ובעל חוב בבינונית
וכתובת אשה בביבורית

אפילו פורטא נמי לא ליספו ליה. שהרי שוות קרקעותיו מאתים
זו: דבימי נישין יקרי ארעא. מפני שהלוקח ניר חורש אותן בימות
הקץ חורשן בתשרי ובמרחשון וביומי תשרי ילי שאין סיפק לזרוען
בתשרי משום דלזערין לזוי הלכך
עני לא היו דיעול שזה אלף דיער

הואיל וביומי נישן שוות קרקעותיו
מאתים ועשר לא היו הואיל ולכלי
עלמא נמי לא היו שין השתא מאתים
הלכך משלימין לו עד מאתים והיו
מחלה דעד פלגא אורחיה למיזל טפי
לא: וסבא נמי גבי נוקן. נמי כהני
ימיתרלו קראי כגון דביומי נישן
יקרא ארעא דביומי תשרי וזל והיו
בתשרי שזה מנה וכל לגבות מנה
מקרקעות המזיק ודינו בעידית
כדמתיב [שמות כז] מיטע: וי[שקול]. כי וזל
דהשתא: ואי א"ל. נחק הכ לי מבינונית
כדהשתא טפי פורטא ממאי דבעית
למיטע לי בעידית לא מלי למכסיה
אלא א"ל מוזיק אי שקלת בעידית כי
דיעך שקול כי השתא ואי לא שקול
מבינונית כיוקרא דלקמיה ולהכי אחי
ישיב [שם] לנכות סובין דאי עני למשקל
נחק סובין כגון שיש לו קרקע סמוך
לאותה בינונית של מוזיק ויחלה ליה
בה שקיל לה כיוקרא דלקמיה דהא
שזה כסף הוא כנסן. ולהכי אלזערין
לאני לאוקומא כהני כדאמרן דסופה
לייקר כנסן משום דאי אין סופה
לייקר קרא למאי אחא פשיטא דאי
כני נחק למשקל סובין שקיל בע"כ
של מוזיק שאפילו בעידית יפה כמו
כל שקן בבינונית אלף להכי אחא
קרא למימר דשייב לו שזה כסף
כיוקרא דלקמיה: ולישנא אחרתא
מאכילין אותו מעשר עני עד מחלה.
לא אעני קאי אלף אלף אלף אלף אלף
מעות למזונות והיו לו כמים שדות
וכרמים ואולי מוטא למכור אפילו
נחלי דמיהן מאכילין אותו מעשר
עני עד שתיקרו קרקעותיו שיוכל
למכור נחלי דמיהן: אפילו טובא
נמי. אפילו מלי לזיבוריה טובא
יותר מחלי דמיהן ליספו ליה עד
שיוכל למכור כשויהן דהא מכה
דכתיב עלמא הוא ולא פשע מדי:
אפילו פורטא נמי. אפילו אין יכול
למכור אלף פורטא לא ליספו ליה
דפושע הוא: עד פלגא אורחיה
למיזל טפי לא. הלכך אם יכול למכור
נחלי דמיהן אין מאכילין אותו מעשר

שיתנו טפי ממחלה מ"מ ליספו ליה עד שימלא למוכרן כשויהן דמה
שאין מוטא למכורן כשויהן לפי שראוין אותו שהוא דמיון דגרב
אי דולי כר אפילו טובא נמי לא ליספו ליה פ"י אפילו החלו הכרה
לא ליספו ליה כיון דשוות מאתים זה חול נמי דכ"ע ואי דליקור
אפילו פורטא ליספו ליה פירוש
אפילו החלו פורטא:

רבינו ינן יקרי ארעא.
וא"ת הימנה שדות
דכ"פ הקונטרס לפי שיתרוש בקץ
וירע במרחשון אלף כמים מלי
חלוק יש כהן בין נישן למשרי וי"ל
שנגילין שיקרו בזמן שנגילין לשכור
הכמים ולאחר ששכרו וזל:
לבעל חוב מרמין א"ה. ולא
שיך למפך א"כ הורעת
כחו שלף יפה הכתוב כה בעל חוב
אלף ארבעה הורע כמו דמדאורייתא
דינו בביבורית: **הב** פ"י ויבורית
טפי פורטא. לא גרמין או עידית
נזיר פורטא דלס כן מאי קפירין
א"כ נעלה דלת בפני ליון הלא אין
דינו כלל בעידית דקיימא לן דינו
בבינונית: **לכתובת** אשה
מרמין א"ה. ה"ה דהוא מלי לאוקמי
בבעל חוב דקאי ביה דקאמר הכ לי
עידית נזיר פורטא אלף לפי שהתחיל
והעמיד בנזקין ואח"כ כ"כ מנה
ליה למנקט כמרייתו כתובת אשה:
אליבא דר' ישמעאל א"ה חביבי
א"כ דאמר בדניק
שיימיין. כיון דליף מג"ש דשדה שדה
מנייער שדה אחר דהוי דניק אלף
לר"ע אפשר דהא דקאמר דהאין
דקמשלם לא אחא אלף למעוטי דניק:
ה"ה

והא מיטב שדרה כתיב אלא כי אחא רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע
מבי רב פ"רשוה כל מילי מיטב הוא דאי לא מזדבן הכא מזדבן במחא
אחריתא לרב מארעא דליתבי ליה ממיטב כי היכי דלקפון עלה ובינא: בעא
מיניה רב שמואל בר אבא מאקרוניא מרבי אבא כשהן שמיין ויבשלו הן שמיין
או בשל עולם הן שמיין אליבא דרבי ישמעאל לא חבבי לך דאמר בדניק
שיימיין כי חבבי לך אליבא דרבי עקיבא דאמר בדניק שיימיין מאי מיטב
שדרה אמר רחמנא למעוטי דניק או דלמא למעוטי דעלמא נמי אמר ליה
רחמנא אמר מיטב שדרה ואת אמרת בשל עולם הן שמיין איתביה אין לו אלא
עידית כולם גובין מן העידית בינונית כולם גובין בינונית ויבורית גובין
ויבורית והיו לו עידית ובינונית ויבורית נוקן בעידית ובעל חוב בבינונית
וכתובת אשה בביבורית פ"עידית ובינונית נוקן בעידית כ"ה וכתובת אשה
בבינונית בינונית ויבורית נוקן ובעל חוב בבינונית וכתובת אשה בביבורית
עידית

עני דזה דרכו ואם החלו טפי מאכילין ולא יפסק. ומפוס לשון ראשון: ואם אמרם מבינונית ויבורית לא שקיל. כי השתא: אי איכא
לדמויי. להא דרבה: לבעל חוב מרמין לה דבעל חוב דינו בבינונית. כפרק הנזקין במסכת גיטין (דף מה:) והשתא אם כה בעל חוב לגבות
מן הלוא בתשרי וא"ל ללוא הכ לי זיבורית טפי פורטא כי היכי דליהוי שזה מלוא דלית לי גבך כולל דהשתא מלי אמר ליה אי שקלת כר ולי לא
שקלת בינונית שקול כיוקרא דלקמיה: לכסוכא אשכ מרמין לה. וכגון שנתן לה גט בתשרי חילו ארעמיה והיתה כתובתה מאתים
ודינה למיגבי מויבורית כדמסקין התם כפרק הנזקין (מט:): מכל מקום קשיא. מיטע וישיב דמרי סובין: כל דיהיב ליה ממיטע ישיב ליה. וכי
פרע ליה סובין יתן לו מסובין מעולין שלו: והא מיטע שדכו כסיב. ואי דקאמרת לכתוב מיטע סתמא: כל מילי. דמטלטלין שיוכל להלוין
ממקום זה למקום אחר הוי מיטע: דאי לא מיוזבן הכא. כולי האי: מיוזבן כספא אחרים. ולהכי לא כחבי מיטע אלף לגבי שדות והכי
מתרי קראי בשדות יתן מיטע ונמטלטליס אפי' סובין: כשן שמיין. הוי עידית ויבורית: בשל סן שמיין. וההוא דהוי עידית לדידיה
דמויק ישיב ליה ואי אית ליה עידית ויבורית ושוייה עידית דעלמא אפילו הכי לא ישיב ליה מוזיק לניק אלף מעידית
וכיון דשויי הק ארעמא דדיה אולין: או בשל עולם סן שמיין. ויהיב ליה מויבורית שהרי לכל העולם הוא עידית: דאמר בדניק שיימיין.
הוא מיטע דניק הואיל ולא הוי מיטע דעלמא לא ישיב ליה מינה אלף לא לעלמא הויא מיטע ישיב ליה מינה אע"ג דלית ליה עידית:
או דלמא למעוטי נמי דעלמא. שדכו דוקא וההיא דלגביה הויא עידית ישיב ליה: א"ל מיטע שדכו אמר רחמנא. דלולין כתר
ארעמא דדיה ויהיב ליה מעידית ארעמיה ולא שיימיין בשל עולם: אין לו אלף עידית. כמי שהיו עליו בעל חוב וכתובת אשה
ומקין: וכסוכא אשכ בביבורית. במסכת גיטין כפרק הנזקין (דף מט:) מני עממא דיותר משאש רוצה לישא אשה רוצה לינשא:

עידית

